

Correctievoorschrift VMBO-GL en TL

2006

tijdvak 2

ECONOMIE CSE GL EN TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel

1 REGELS VOOR DE BEOORDELING

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de Regeling beoordeling centraal examen vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 ALGEMENE REGELS

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.

- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
  - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
  - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinator of de gecommiteerde meent dat in een toets of in het beoordelingsmodel bij die toets een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof toets en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.

Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.

De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

N.B. Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 VAKSPECIFIEKE REGELS

Voor dit centraal schriftelijk examen economie GL en TL kunnen maximaal 55 scorepunten worden behaald.

Voor het vak economie GL en TL is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen punten afgetrokken.

Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één punt afgetrokken tot een maximum van twee punten voor het geheel van de open vragen.

4 BEOORDELINGSMODEL

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt één punt toegekend.

HET GROTE ONDERNEMERSPEL

- 1 B
- 2 A
- 3 **maximumscore 2**
Voorbeeld van een juiste berekening:
  - Loonkosten in twee jaar: $5 \times \text{€ } 25.000 \times 2 = \text{€ } 250.000$ 1
  - Uitgaven t.b.v. de machine in twee jaar: $\text{€ } 150.000 + (2 \times \text{€ } 15.000) = \text{€ } 180.000$ 1
- 4 **maximumscore 1**
Voorbeeld van een juist argument:
Klanten kunnen van mening zijn dat handwerk kwalitatief beter is dan machinaal werk.
- 5 **maximumscore 1**
Voorbeeld van een juist argument:
Consumenten kunnen een voorkeur hebben voor producten die milieuvriendelijk geproduceerd zijn. (Op den duur kunnen de extra opbrengsten de extra (inkoop)kosten overstijgen.)
- 6 A

OP DE BARRICADEN!

- 7 C
- 8 **maximumscore 2**
Voorbeelden van juiste antwoorden:
  - Argument voor de werkgevers: nummer 3. Hierdoor komen de omzet en de winst in gevaar. 1
  - Argument voor de werknemers: nummer 2. Een afname van de werkgelegenheid leidt tot banenverlies en daarmee verlies van inkomen. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

- 9 **maximumscore 1**
 Voorbeelden van een juist voordeel (één van de volgende):
 → Loonkosten zijn lager voor jonge werknemers.
 → Oudere werknemers kunnen minder productief zijn.
 → Oudere werknemers kunnen vaker ziek zijn dan jongere werknemers.

10 **C**

- 11 **maximumscore 1**
 1 januari: € 2.000 x 1,0325 = € 2.065

Opmerking

Het antwoord € 2.000 x 1,02 x 1,0125 = € 2.065,50 is fout.

- 12 **maximumscore 2**
 De loonsverhoging op 1 mei werkt nivellerend.
 De loonsverhoging op 1 januari werkt niet nivellerend en niet denivellerend.

KORTER WERKEN LOONT NIET ALTIJD

- 13 **maximumscore 2**
 Voorbeeld van een juiste berekening:
 • er wordt ingeleverd: 20 x 3,5 uur = 70 uur 1
 • aantal nieuwe arbeidsplaatsen: 70 uur : 35 uur = 2 1

- 14 **maximumscore 1**
 Voorbeelden van een juiste reden (één van de volgende):
 → Bij 'VeDeCo' was al overtollig personeel aanwezig.
 → Meer werknemers betekent meer werkplekken (extra kosten).
 → Het bedrijf gaat verder automatiseren.

15 **C**

- 16 **maximumscore 1**
 Voorbeeld van een juist argument:
 (Als werknemers een groter deel van hun inkomen kwijt zijn aan premies en belastingen houden ze minder geld over om te besteden.) Om koopkrachtverlies tegen te gaan moeten de lonen omhoog.

- 17 **maximumscore 2**
 Voorbeelden van juiste maatregelen (twee van de volgende):
 → mechanisering
 → automatisering
 → verbeteren van de werksfeer
 → betere scholing voor werknemers
 → betere beloning bij betere prestaties

per juiste maatregel 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

BOSZICHT EN DE BELASTINGEN

- 18 **maximumscore 1**
 Voorbeelden van een juiste belasting (één van de volgende):
 → hondenbelasting
 → toeristenbelasting
ook goed rekenen:
 → afvalstoffenheffing
 → riool(afvoer)recht
- 19 **D**
- 20 **maximumscore 1**
 Voorbeelden van een juiste verklaring:
 → (Lastenverzwaring leidt tot een daling van de koopkracht.) De looneisen zullen stijgen. De kostenstijging leidt tot prijsstijgingen.
 of:
 → Lastenverzwaring leidt tot hogere kosten voor de bedrijven. Dit kan leiden tot hogere verkoopprijzen.
- 21 **maximumscore 1**
 $€ 3,9 \text{ mln} \times 100/13 = € 30 \text{ miljoen.}$
- 22 **maximumscore 1**
 Voorbeeld van een juist argument:
 Mensen betalen de belasting niet meer aan de gemeente, maar zullen aan het rijk meer belasting moeten betalen.
- 23 **maximumscore 1**
 Voorbeelden van een juist argument (één van de volgende):
 → Belasting verhogen. Hierdoor kan de gemeente het voor inwoners goedkoper maken en voor bijvoorbeeld toeristen duurder.
 → Uitgaven verlagen. De bewoners betalen minder en zullen sommige uitgavenverlagingen niet erg vinden.

LEVEN VAN OF ZONDER DE WIND

- 24 **maximumscore 1**
 Voorbeelden van een juiste reden (één van de volgende):
 → door de concurrentie van de aanbieders
 → ter bevordering van groene stroom
- 25 **maximumscore 1**
 Voorbeelden van een juiste reden (één van de volgende):
 → De leveranciers willen het gebruik meer spreiden ter voorkoming van capaciteitsproblemen.
 → 's Nachts is er een overschot aan capaciteit / wordt er minder stroom gevraagd.

Vraag	Antwoord	Scores
○ 26	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • € 787 : 3.500 = € 0,2249 per kWh • € 0,2249 x 2,5 mld. = € 0,56 miljard. <p><i>Opmerking</i> <i>Afrondingsverschillen niet fout rekenen.</i></p>	1 1
○ 27	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • minder dan 5% • De korting geldt alleen voor de leveringskosten 	1 1
○ 28	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeelden van een juist argument (één van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> → Windmolens veroorzaken horizonvervuiling / lawaai / veel vogelslachtoffers. → Stroom kan moeilijk worden opgeslagen. Als er een tijd geen wind is komt de elektriciteitsvoorziening in gevaar. → Te grote afhankelijkheid van één energiebron. 	

DE HYBRIDE AUTO

○ 29	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeelden van juiste gevolgen (één van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> → toename hoeveelheid afval → afname grondstoffenvoorraad → afname energievoorraad → groter beslag op grond (natuur) 	
○ 30	<p>maximumscore 2</p> <p>(1) zuiniger auto's te produceren (2) beter te kunnen concurreren (3) meer winst te maken</p> <p>Indien drie antwoorden juist</p> <p>Indien twee antwoorden juist</p> <p>Indien een of geen antwoord juist</p>	2 1 0
○ 31	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeelden van een juiste verklaring (één van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> → Uitgaven aan ontwikkeling van de auto moeten eerst worden terugverdiend. → Investerings in machines, fabrieken moeten eerst worden terugverdiend. <p><i>Opmerking</i> <i>Als alleen wordt aangegeven dat tot 2007 de kosten de opbrengsten overtreffen, geen punten toekennen.</i></p>	
○ 32	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeelden van een juist antwoord (één van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> → voorbeeld van een subsidie/heffing: subsidie op uitlaatfilters / verhoging brandstofprijs → voorbeeld van een gebod/verbod: instelling of verlaging maximumsnelheid → voorbeeld van een alternatief: verbetering openbaar vervoer door meer gelden beschikbaar te stellen 	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

- **33 maximumscore 1**
 Het kan kloppen wat Toyota beweert. De consument krijgt ook nog een korting op de motorrijtuigenbelasting. (Het lagere brandstofverbruik leidt tot een besparing op benzineaccijns en BTW.)
- Opmerking*
Uitsluitend als een juiste verklaring gegeven wordt mag een scorepunt worden toegekend.
- **34 maximumscore 2**
- Frank Berendsen (15.000 : 23,3) x € 1,20 = € 772,53
  - Buurman (15.000 : 12) x € 1,20 = € 1.500 1
  - Voordeel van Frank is: € 1.500 – € 772,53 = € 727,47 1

GOED ONDERWIJS, TOCH EEN UITKERING

- **35 maximumscore 1**
 € 1.384 x 16 miljoen = € 22.144 miljoen (€ 22.144.000.000)
- **36 D**
- **37 maximumscore 1**
 Voorbeelden van een juiste verklaring (één van de volgende):
 → De stijging van de uitgaven kan veroorzaakt worden door prijsstijgingen van bijvoorbeeld materiaal of arbeid.
 → Het geld is besteed aan gebouwen e.d.
- **38 maximumscore 1**
 Voorbeeld van een juiste reden:
 Werklozen met een opleiding waarmee geen baan te krijgen is, kunnen door omscholing een (meer) passende opleiding krijgen en zo weer een baan krijgen.
- **39 maximumscore 1**
 Voorbeeld van een juiste reden:
 De werkgevers besparen geld omdat ze minder premies hoeven te betalen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

WAT DOEN WE AAN DE STAATSSCHULD?

- 40 C
- 41 E
- 42 B
- 43 **maximumscore 2**
 Voorbeeld van een juiste uitleg:
  - Door een hogere BTW stijgen de prijzen van de producten, waardoor vermoedelijk de afzet daalt 1
  - Hierdoor kan de winst van de bedrijven dalen (waardoor ze minder vennootschapsbelasting afdragen) 1
- 44 **maximumscore 1**
 Voorbeeld van een juiste verklaring:
 (Door af te lossen neemt de schuld af). Er hoeft minder rente betaald te worden.
- 45 **maximumscore 1**
 Voorbeeld van een juist nadeel:
 Als de overheid snel aflost houdt zij (te) weinig geld over om de economie te stimuleren.

inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 23 juni naar Cito.